

Lokale en provinciale verkiezingen: samen aan de slag

Bruno Vermeeren

Bibliotheek & archief: onmisbaar voor een sterk beleid, onder die titel publiceert de VVBAD haar memorandum voor de lokale en provinciale verkiezingen van 14 oktober 2012. Het memorandum formuleert 'wat onthouden moet worden', met andere woorden: de aandachtspunten die de sector de nieuwe beleidsploeg wil meegeven. De publicatie is eerder een start dan een eindpunt. Maar wie moet er starten? En waarmee? En wat vinden de politici daar nu van?

DE HOOFDLIJNEN

Het memorandum van de VVBAD beschrijft de wensen en de noden van de lokale en provinciale bibliotheken en archiefdiensten voor de komende beleidsperiode. Het is uitgewerkt rond vijf hoofdstukken: beleid, bestuurlijke organisatie, personeel en middelen, laagdrempelige toegang en kwaliteitsvol provinciaal beleid.

Het memorandum gaat uit van de nieuwe bestuurlijke organisatie die volop wordt uitgewerkt. Het vraagt dat archivaris en bibliothecaris betrokken worden bij het uitwerken van de meerjarenplanning. Besturen worden gevraagd om in te tekenen op de beleidsprioriteiten voor onze sector. Vragen we dat de archiefdienst erkend wordt als stafdienst, dan pleiten we bij de bibliotheek voor de uitbouw van een Vlaams netwerk en daarmee ook voor overleg tussen de verschillende bestuursniveaus. Met de regelgeving die nu uitgewerkt wordt, is de lokale autonomie voldoende gegarandeerd, vandaar de nadruk op het bibliotheeknetwerk in het memorandum.

Voldoende personeel en middelen blijft een belangrijke eis, zeker nu in het nieuwe ontwerpdecreet Lokaal Cultuurbeleid alle bepalingen met betrekking tot personeel geschrapt zijn. De opdrachten van bibliotheek en archief zijn divers en complex en vragen dan ook voldoende en goed geschoold personeel. Ook infrastructuur blijft een aandachtspunt: zowel in bibliotheekgebouwen als in archiefdepots moet geïnvesteerd worden.

De economische crisis en de bevindingen van de Participatiesurvey 2009 dat gebruikers bereid zijn om méér te betalen voor cultuur, leidden tot een debat over prijsdifferentiatie in de bibliotheek. De VVBAD vindt het belangrijk genoeg om hier een aparte paragraaf aan te wijden. De openbare bibliotheek moet een laagdrempelige, toegankelijke basisdienst blijven.

Van de provincies worden kwaliteitsvolle bibliotheeksystemen gevraagd, die ontwikkeld worden met inspraak van de lokale bibliotheken. De VVBAD zou ook graag zien dat de provincies hun streekgericht bibliotheekbeleid beter op elkaar afstemmen. Ondersteuning bij de opleiding van bibliothecarissen en archivariissen en bij de uitbouw van lokale archieven zijn andere vragen aan dit bestuursniveau.

De volledige tekst van het memorandum is beschikbaar op de VVBAD-website en verschijnt ook als bijlage bij dit nummer van META.

POLITICI REAGEREN

We legden het memorandum voor aan politici uit verschillende partijen en uit verschillende provincies. Een bloemlezing van hun reacties.

BIBLIOTHEEK & ARCHIEF ZIJN ONMISBAAR

Naar aanleiding van onze tekst bevestigen verschillende politici het belang van onze sector. "Ik ben het volledig eens met

“EEN STERK BIBLIOTHEEK- EN ARCHIEFBELEID IS EEN HEFBOOM WAARAAN ALLE BELEIDSDOMEINEN KUNNEN OPGEHANGEN WORDEN.”

de titel van het memorandum dat bibliotheken en archieven onmisbaar zijn voor een sterk beleid”, aldus Ann Vansteenkiste (CD&V, Houthulst). “Alle beleidsdomeinen zijn belangrijk”, nuanceert Kris Van Dijck (N-VA, Dessel), “maar een sterk bibliotheek- en archiefbeleid is een hefboom waaraan alle beleidsdomeinen kunnen opgehangen worden. (...) Wanneer die bibliotheek dan ook ingebed is in het gemeentelijk administratief centrum kan dit zelfs op visuele manier beklemtoond worden.” Jeroen Bellings (Open VLD, Borgloon) bevestigt: “Het belang van bibliotheken / archieven in de maatschappij is erg groot en wordt jammer genoeg misschien te vaak miskend, al kan ik zeggen dat er hiervoor lokaal toch inspanningen geleverd worden.” Van Dijck benadrukt ook de rol van de bibliotheek als kenniscentrum. “Kennis is macht”, zegt hij. En we moeten, vervolgt hij, “als lokale besturen zoveel mogelijk informatie aan onze burgers ter beschikking stellen. Ook informatie van en over het eigen beleid. Laagdrempelig en duurzaam. Daarin heeft de lokale bibliotheek een fundamentele rol te vervullen. Vroeger in de vorm van gedrukte boeken; steeds meer ook met beelden en digitaal. De bibliotheek als kenniscentrum in een lokale gemeenschap.”

BETROKKENHEID VAN ARCHIVARIS EN BIBLIOTHECARIS
Tijdens het debat op de studiedag ‘Van erfgoedbelang’, bevestigde Philippe De Coene (SP.A), voorzitter van de Commissie Cultuur in het Vlaams Parlement, het belang van contacten met de sector. Hij waardeerde de inspanningen van belangenbehartigers die nieuw verkozen parlementsleden wegwijs maken in hun sector. “Als een vereniging als de VVBAD een aanzet geeft zoals met het memorandum 2012, dan moet er in overleg gegaan worden en op basis van de (lokale) mogelijkheden constructief ingespeeld worden op hetgeen de sector vraagt of wenst te realiseren”, schrijft Bellings. Ook Van Dijck waardeert onze voorzet: “Besturen is plannen en bij het begin van een legislatuur des te meer. Dat doe je niet alleen vanuit het bestuur, maar met een grote betrokkenheid van de uitvoerders, het bibliotheekpersoneel en de gebruikers, de burgers.” En Vansteenkiste “onderschrijft(t) de stelling dat de bibliothecaris en de archiefverantwoordelijke moeten betrokken worden bij de opmaak van het meerjarenplan voor de komende legislatuur.”

AKKOORD OVER DE HELE LIJN

Voor Marie-Louise Maes (Open VLD, Tremelo) was onze vraag al een aanleiding om het memorandum te bespreken met de bibliothecaris. Hun conclusie: “We zijn het met alle punten eens”. “Wij kunnen zonder problemen dit memorandum onderschrijven”, meldt ook Marc Vanpaemel (Groen, provincie West-Vlaanderen).

OF TOCH NIET HELEMAAL

Hoewel Vanpaemel merkt op “dat in het memorandum sterk de nadruk op een Vlaams netwerk gelegd wordt (...) om de uniformiteit in de sector te bevorderen”. Voor hem mag de klemtoon meer bij het lokale bestuur liggen, “ook als dat leidt tot lokale verschillen in de bibliotheekwerking en dienstverlening.

Dat betekent zeker niet dat ik geen grote waardering heb voor wat er door de provincie op het terrein van het bibliotheekwerk gerealiseerd is, maar naar mijn mening wil men soms te veel sturen in de lokale werking.” Meer lokale autonomie dus, vraagt dit provincieraadslid. In Tremelo vindt Maes dat bibliotheken met een eigen bibliotheekstelsel toch zouden moeten kunnen aansluiten bij het provinciale bibliotheekstelsel. Kritiek op het provinciale bibliotheekstelsel komt er ook vanuit Genk. Vera Withofs (CD&V, Genk), schrijft daarover: “transparante besluitvorming ontbreekt, toekomstvisie is te weinig aanwezig, communicatie rond het gevoerde beleid ontbreekt, de databank is opgebouwd zonder duidelijke kwaliteitsnormen, men heeft toen gekozen om snel zoveel mogelijk bibliotheken aan te sluiten en men heeft geen duidelijk kader opgemaakt”.

DE NODEN VAN GROOT EN KLEIN

Withofs vraagt meer specifieke aandacht voor de problematiek van de centrumsteden: “1/3 van onze leners komt uit de omliggende gemeenten. Onze regionale uitstraling is groeiende. Op verschillende domeinen en niet in het minst op gebied van cultuurparticipatie, hebben wij een enorme aantrekkingskracht bij de omliggende gemeenten.” Daarvoor is volgens haar onvoldoende aandacht in de regelgeving.

Vansteenkiste benadrukt dan weer dat aandacht voor bibliotheek en archief geen evidentie is voor kleine gemeenten: “Om de doelstellingen in uw memorandum waar te maken, zijn voldoende financiële middelen nodig en daar knelt voor kleine gemeenten vaak het schoentje. We zijn ambitieus, maar om onze doelstellingen te bereiken zijn wij genoodzaakt tot samenwerking.” Voor de bibliotheek werkt Houthulst samen met het nabijgelegen Lo-Reninge. “Een win-winsituatie voor beide gemeenten”, aldus Vansteenkiste. Voor een klein, lokaal bestuur is het ook “geen evidentie (...) om een degelijk archiefbeheer uit te bouwen. De ondersteuning die geboden wordt vanuit de provincie is van cruciaal belang. In de eerste plaats voor de opleiding van de archiefverantwoordelijke en in de tweede plaats voor de ondersteuning en coaching die geboden wordt om op een degelijke manier de archiefdienst uit te bouwen.”

AAN DE SLAG

De publicatie van het memorandum is een startpunt, en het startsein is een al een tijdje geleden gegeven. Wie op Twitter de hashtag #vbad volgt, weet dat de tekst al langer beschikbaar is op de website van de vereniging. Dat was nodig ook. Zodra het memorandum klaar was, contacteerde de vereniging immers de politieke partijen met de vraag deze tekst te verspreiden naar de lokale en provinciale afdelingen. Op die manier kunnen zij er nog rekening mee houden bij het opstellen van partijprogramma's of tijdens de verkiezingscampagne.

Hierboven las je al de reacties van enkele lokale en provinciale politici op het memorandum. Ze tonen aan dat een memorandum een goede basis kan vormen om met hen in gesprek te gaan over de noden en de wensen van de archiefdienst of de

Foto: Katrijn Gommisen.

bibliotheek. Tussen de regels door lees je ook dat een vertaling van de algemene tekst naar de lokale of regionale situatie een meerwaarde kan zijn.

Jammer genoeg beschikt het VVBAD-secretariaat niet over de middelen om alle lokale partijen rechtstreeks te benaderen. We zoeken dan ook andere manieren om de lokale en provinciale besturen te bereiken. De gedrukte brochure die als bijlage bij dit nummer van META verschijnt, moet daarbij helpen. Zo drukken we 700 exemplaren extra van het tijdschrift. Deze META valt ook in de bus bij alle gemeente- en OCMW-secretarissen en bij de provinciegriffiers. Meer dan de politici vormen zij een stabiele factor in lokale en regionale besturen.

We rekenen echter ook op onze leden. Beter dan het VVBAD-secretariaat kennen zij de situatie in hun gemeente of provincie, weten zij welke thema's er van belang zijn en wie een doorslaggevende invloed kan uitoefenen. We denken dan in de eerste plaats aan de medewerkers van de openbare bibliotheken en de archivarissen van de lokale en regionale besturen. Maar we weten uit ervaring dat heel wat leden ook een actieve rol spelen in het lokale culturele veld. We lijsten dan ook op hoe u met het memorandum aan de slag kan.

MAAK UW HUISWERK

Neem de tekst grondig door en bekijk welke punten in uw situatie prioritair zijn. "Blijven investeren in toekomstgerichte bibliotheekgebouwen" is één van onze eisen, maar als uw gemeente net een nieuw bibliotheekgebouw gezet heeft, is het weinig zinvol om dat te beklemtonen. Probeer ook prioriteiten te bepalen. Zo weet u wat u wilt bereiken als u met politici of andere bestuursverantwoordelijken in gesprek gaat. Onderbouw de

“DE OPDRACHTEN VAN BIBLIOTHEEK EN ARCHIEF ZIJN DIVERS EN COMPLEX EN VRAGEN DAN OOK VOLDOENDE EN GOED GESCHOOLD PERSONEEL.”

punten die u naar voren haalt, ook met argumenten en cijfers uit de lokale praktijk. Een goed beargumenteerde vraag maakt meer kans om gehoord te worden.

NETWERK

Gebruik het *Memorandum* als aanleiding om een gesprek te beginnen. Informeer bij uw secretaris of griffier of hij onze tekst ontvangen heeft en vraag naar zijn opinie. Leg het memorandum voor aan de cultuurbeleidscoördinator, het hoofd van de dienst Vrije Tijd, het diensthoofd Cultuur, ... Bespreek met de archivaris of met de bibliothecaris uit uw gemeente of er gemeenschappelijke punten zijn die jullie samen naar voren kunnen schuiven. Weet ook dat FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed, FOV (federatie sociaal-cultureel werk) en het Forum voor Amateurkunsten een campagne startten om verenigingen en adviesraden ertoe aan te zetten een memorandum op te stellen. Informeer of er plannen zijn in die richting. Als dat zo is, kunnen jullie elkaar allicht versterken.

NETWERK

Nee, dit is geen vergissing. Over netwerken gaat de paragraaf hierboven al. Maar vergeet niet dat het werk doorgaat ook na 14 oktober. Neem zelf contact op met de bevoegde schepen of de beleidsverantwoordelijke, zodra die bekend is. Als je positie het toelaat, contacteer dan ook de fracties in gemeente- of provincieraad. Uiteindelijk zijn het de politici die het beleid maken. Onthoud vooral dat de nieuwe bestuursploeg werk moet maken van een meerjarenplan. Het is dan ook van belang dat je als archivaris of bibliothecaris betrokken wordt bij de opmaak van dat plan, rechtstreeks als het mogelijk is, onrechtstreeks als het niet anders kan. Vandaar dat het belangrijk is dat je nu al in gesprek gaat met de leidinggevende ambtenaren.

Het zal duidelijk zijn dat het VVBAD-secretariaat dit niet voor jou kan doen. Toch kunnen we nog ondersteuning bieden. Zijn er mensen die je moeilijk zelf kunt contacteren? Bezorg ons hun contactgegevens en we sturen hen het memorandum vanuit het secretariaat. We zijn ook altijd blij met feedback: laat ons weten wat er bij jou werkt of wat er niet werkt, zodat we onze werkwijze volgende keer nog beter kunnen afstemmen op jouw noden. Nog vragen of bedenkingen? Contacteer Julie Hendrickx of Bruno Vermeeren.

Aan de slag! ■■

- > <http://www.vvbad.be/opinie>
- <http://www.amateurkunsten.be/files/memo.pdf>
- <http://adviesraden.be>